

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

بعضی از آقایان فرمودند مسئله ای در ارث وجود دارد بنام "مناسخات" چطور در بحث حساب متعرض این بحث نشدید؟ بله باب مناسخات ذکر شده و آن یعنی اینکه شخصی از دنیا برود و وراثت تصمیم بگیرند طبق مطالبی که در مورد حساب عرض کردیم ترکه را تقسیم کنند اما قبل از تقسیم و تصرف یکی از وراثت فوت کند در اینجا گفته اند اگر بشود باید روی قواعد حساب هر دو را با هم یک بار تقسیم کنیم که به این مناسخات گفته می شود و ممکن است گاهی پیش بیاید، خلاصه این مطلبی است که بعداً به عرضتان خواهد رسید.

خب و اما تمه بحث قبلی در این است که هیچوقت کافر از مسلمان ارث نمی برد ولی برعکس مسلمان هم از کافر ارث می برد و هم مانع ارث بردن کفار دیگر می شود حتی اگر مسلمان در طبقات بعدی ارث باشد و حتی اگر در طبقات ارث هم نباشد بلکه مثلاً یک وارث مسلمانی از ولاء عتق یا ولاء ضمان جریره داشته باشد فقط او از مسلمان ارث می برد و کفار ولو اینکه در طبقات ارث باشند از مسلمان ارث نمی برند بنابراین هیچوقت کافر از مسلمان ارث نمی برد و حتی اگر مسلمان از دنیا برود و هیچ وارث مسلمانی نداشته باشد امام علیه السلام وارث او خواهد بود، در مستند الشیعة ذکر شده که در واقع شارع مقدس خواسته که عظمت اسلام را نشان بدهد و یک عقوبتی برای کفار قرار بدهد لذا مسلمان از کافر ارث می برد ولی کافر به هیچ وجه از مسلمان ارث نمی برد. چند مسئله در این رابطه وجود دارد که از روایات استفاده می شود لذا اخبار را می خوانیم تا مطلب روشن شود:

خبر اول: «مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ بِإِسْنَادِهِ عَنِ الْحَسَنِ بْنِ مَجْبُوبٍ، عَنْ هِشَامِ بْنِ سَالِمٍ، عَنْ عَبْدِ الْمَلِكِ بْنِ أَعْيُنٍ وَمَالِكِ بْنِ أَعْيُنٍ جَمِيعًا، عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ: سَأَلْتُهُ عَنْ نَصْرَانِي مَاتَ وَوَلَهُ ابْنٌ أَخٌ مُسْلِمٌ وَابْنٌ أُخْتِ مُسْلِمٍ وَوَلَهُ أَوْلَادٌ وَزَوْجَةٌ نَصْرَانِي فَقَالَ: أَرَى أَنْ يُعْطِيَ ابْنَ أُخِيهِ الْمُسْلِمِ ثَلَاثِي مَا تَرَكَهُ وَيُعْطَى ابْنُ أُخْتِهِ الْمُسْلِمِ ثَلَاثُ مَا تَرَكَ إِنْ لَمْ يَكُنْ لَهُ وَلَدٌ صَغَارًا، فَإِنْ كَانَ لَهُ وَلَدٌ صَغَارًا فَإِنَّ عَلِيَّ الْوَارِثِينَ أَنْ يَنْفَقَا عَلَى الصَّغَارِ مِمَّا وَرِثَا عَنْ أَبِيهِمْ حَتَّى يَدْرِكُوا، قِيلَ لَهُ: كَيْفَ يَنْفَقَانِ عَلَى الصَّغَارِ؟ فَقَالَ: يُخْرَجُ وَارِثُ الثَّلَاثِينَ ثَلَاثِي النِّفْقَةِ وَيُخْرَجُ وَارِثُ الثَّلَاثِ ثَلَاثُ النِّفْقَةِ فَإِذَا أُدْرِكُوا قَطَعُوا النِّفْقَةَ عَنْهُمْ، قِيلَ لَهُ: فَإِنْ أَسْلَمَ أَوْلَادُهُ وَهُمْ صَغَارًا؟ فَقَالَ: يَدْفَعُ مَا تَرَكَ أَبُوهُمْ إِلَى الْإِمَامِ حَتَّى يَدْرِكُوا، فَإِنْ أَمْتَمُوا عَلَى الْإِسْلَامِ إِذَا أُدْرِكُوا دَفَعَ الْإِمَامُ مِيرَاثَهُ إِلَيْهِمْ، وَإِنْ لَمْ يَتِمُّوا عَلَى الْإِسْلَامِ إِذَا أُدْرِكُوا دَفَعَ الْإِمَامُ مِيرَاثَهُ إِلَى ابْنِ أُخِيهِ وَابْنِ أُخْتِهِ الْمُسْلِمِينَ، يَدْفَعُ إِلَى ابْنِ أُخِيهِ ثَلَاثِي مَا تَرَكَ وَيَدْفَعُ إِلَى ابْنِ أُخْتِهِ ثَلَاثُ مَا تَرَكَ. وَرَوَاهُ الْكَلْبِيُّ عَنْ عَلِيِّ بْنِ إِبْرَاهِيمَ، عَنْ أَبِيهِ، وَعَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَحْيَى، عَنْ أَحْمَدَ. وَعَنْ عِدَّةٍ مِنْ أَصْحَابِنَا، عَنْ سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ جَمِيعًا، عَنْ ابْنِ مَجْبُوبٍ، عَنْ هِشَامِ بْنِ سَالِمٍ، عَنْ مَالِكِ بْنِ أَعْيُنٍ، عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ. وَرَوَاهُ الشَّيْخُ بِإِسْنَادِهِ عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ، عَنِ الْحَسَنِ بْنِ مَجْبُوبٍ نَحْوَهُ.»^۱

حدیث را صاحب وسائل و سائل از من لایحضره الفقیه گرفته، صدوق طبقه ۱۰ و حسن بن محبوب طبقه ۶ است و صدوق خبر را از کتاب او گرفته و قبلاً گفتیم که اسناد صدوق به حسن بن محبوب صحیح می باشد، هشام بن سالم خیلی خوب است، عبد الملک بن أعین و مالک بن أعین برادر هستند و بیت أعین یک بیت خیلی مهم و خوبی می باشد و سید بحر العلوم در جلد اول کتاب

^۱ وسائل الشیعة، شیخ حر عاملی، ج ۱۷، ص ۳۷۹، ابواب موجبات الإرث، باب ۲، حدیث ۱، ط الإسلامیة.

خبر دوم از باب سوم از ابواب موجبات الارث می باشد، خبر این است: «مُحَمَّدُ بْنُ يَعْقُوبَ، عَنْ عَلِيِّ بْنِ إِبْرَاهِيمَ، عَنْ أَبِيهِ وَعَنْ مُحَمَّدِ بْنِ يَحْيَى عَنْ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدٍ، وَعَنْ عِدَّةٍ مِنْ أَصْحَابِنَا، عَنْ سَهْلِ بْنِ زِيَادٍ جَمِيعًا، عَنْ ابْنِ مَحْبُوبٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ رَبَّابٍ، عَنْ أَبِي بَصِيرٍ يَعْنِي الْمُرَادِيَّ قَالَ: سَأَلْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ عَنْ رَجُلٍ مُسْلِمٍ مَاتَ وَلَهُ أُمٌ نَصْرَانِيَّةٌ وَلَهُ زَوْجَةٌ وَوَلَدٌ مُسْلِمُونَ فَقَالَ: إِنْ أَسْلَمَتْ أُمُّهُ قَبْلَ أَنْ يُقْسَمَ مِيرَاثُهُ أُعْطِيَتْ السُّدُسَ قُلْتَ: فَإِنْ لَمْ يَكُنْ لَهُ امْرَأَةٌ وَلَا وَلَدٌ وَلَا وَارِثٌ لَهُ سَهْمٌ فِي الْكِتَابِ مُسْلِمِينَ وَلَهُ قِرَابَةٌ نَصَارَى مِمَّنْ لَهُ سَهْمٌ فِي الْكِتَابِ لَوْ كَانُوا مُسْلِمِينَ لِمَنْ يَكُونُ مِيرَاثُهُ؟ قَالَ: إِنْ أَسْلَمَتْ أُمُّهُ فَانْ مِيرَاثُهُ لَهَا، وَإِنْ لَمْ تَسْلَمْ أُمُّهُ وَأَسْلَمَ بَعْضُ قِرَابَتِهِ مِمَّنْ لَهُ سَهْمٌ فِي الْكِتَابِ فَانْ مِيرَاثُهُ لَهَا، فَإِنْ لَمْ يَسْلَمْ أَحَدٌ مِنْ قِرَابَتِهِ فَانْ مِيرَاثُهُ لِلْأَمَامِ. وَرَوَاهُ الصَّدُوقُ وَالشَّيْخُ بِإِسْنَادِهِمَا عَنِ الْحَسَنِ بْنِ مَحْبُوبٍ مِثْلَهُ.»^۳

کلینی این خبر را با چند نصفه سند نقل کرده و بعد به هم پیوند داده و شیخ صدوق و شیخ طوسی نیز این خبر را نقل کرده اند بنابراین مشایخ ثلاثه این خبر را نقل کرده اند. توضیح مطلب مذکور در خبر بماند برای فردا این شاء الله تعالی ...

والحمد لله رب العالمين و صلى الله على

مُحَمَّدٍ وَآلِهِ الطَّاهِرِينَ

الفوائد الرجالية بیوت شیعه را ذکر کرده، این دو نفر جمیعاً از امام باقر علیه السلام نقل کرده اند.

این از روایاتی است که در آن از اول تا آخر مسلم گرفته شده که باید در جامعه امامی باشد و امام رضوان الله علیه نیز فرمودند امام علاوه بر بیان احکام در واقع قوه مجریه احکام الهی نیز می باشد.

یک بحثی در اینجا پیش می آید و آن اینکه وقتی شخصی از دنیا رفت همان لحظه اموالش به وراثت منتقل می شود حالا آیا ما می توانیم مالش را نگه داریم تا ببینیم بعداً ورثه صغار مسلمان می شوند یا نه؟ این یک بحثی مخصوص ماست، علامه در مختلف این بحث را مطرح کرده، البته خود صاحب وسائل نیز در پاورق خبر مذکور مطالبی را در این رابطه ذکر کرده و اینطور فرموده: «ذهب أكثر الأصحاب خصوصاً المتقدمین منهم كالشيخين والصدوق والاتباع كما نقله الشهيد الثاني إلى العمل بمضمون هذا الحديث ووصفه جماعة من المحققين بالصحة كالعلامة في المختلف والشهيد في الدروس والشرح وغيرهما، واستثنوا هذه الصورة من حكم الاسلام بعد القسمة، وبعضهم حمله على الاستحباب كالعلامة في المختلف والمحقق وجه الحديث تارة بأن المانع الكفر وهو مفقود في الأولاد إذ لا يصدق عليهم الكفر حقيقة، وتارة بأن الأولاد أظهروا الاسلام لكن لما لم يعتد به لصغرهم كان اسلامهم مجازياً بل قال بعضهم بصحة اسلام الصغير فكان كإسلام الكبير في المراعاة وتارة بأن المال لم يقسم حتى بلغوا واحملوا، وذكروا لهذا الوجوه مناقشات يطول بيانها ولا حاجة إلى ذلك لتصريح النص وعدم المعارض وعدم تحقق كفر الصغير ومنافاته للعدل بل لنص كل مولود يولد على الفطرة وغير ذلك، وحينئذ فليس هنا معارض خاص ولا عام، والله أعلم.»^۲

^۳ وسائل الشیعة، شیخ حر عاملی، ج ۱۷، ص ۳۸۰، ابواب موجبات الإرث، باب ۳، حدیث ۱، ط الإسلامية.

^۲ وسائل الشیعة، شیخ حر عاملی، ج ۱۷، ص ۳۷۹، ابواب موجبات الإرث، باب ۲، پاورق حدیث ۱، ط الإسلامية.